

La nova reforma educativa es posa en marxa

Els llibres de text i la reforma

Els editors s'afanyen aquests mesos a presentar els nous llibres de text que, amb la implantació de la reforma educativa al cicle inicial, tenen unes característiques molt diferents respecte dels llibres editats fins ara per a la tasca pedagògica a l'escola.

Entrem en la recta final del curs escolar. Els mestres han començat un horari diferent: al matí, classes; a la tarda, llargues reunions per a fer avaluacions i preparar les directrius del curs que ve. Enguany van encara més atabalats que de costum; alguns van fins i tot desorientats. I és que, aquest setembre vinent els nens i nenes que tenen fins a vuit anys iniciaran l'escola a ritme de reforma, la que recull la LOGSE.

Mentrestant, un altre col·lectiu també treballa a ritme frenètic: són els editors, que fan mans i mànigues per presentar els nous llibres de text que, amb la reforma educativa, mostren línies i propostes diferents. La nova llei de reforma educativa capgira tot el panorama escolar i, en aquesta situació, els editors hi tenen un paper actiu fonamental.

En el món editorial la reforma té efectes considerables des del punt de vista econòmic. Enciclopèdia Catalana i Edicions 62, que inicien enguany –en una col·laboració a mitges– una nova col·lecció de llibres de text, han manifestat que la inversió superarà els mil milions de pessetes. En aquesta línia, però sense xifres concretes, Joan Agut, director general de Barcanova –una casa consolidada en el sector– explica: “s’han fet unes inversions importants, perquè els llibres s’han hagut de fer de nou”; “han quedat obsolets”, diu Frederic Rahola de l’editorial Teide. Aprofitar els materials ja existents no serveix, per més que, en el cas de Barcanova, Joan Agut matisi: “des d’un punt de vista ideològic no ens afecta gaire, ja que les directrius que determinen la reforma són les que Barcanova propugna des del 1981. La línia de renovació pedagògica ve a donar-nos la raó, a tot un grup d’editors renovadors”.

La LOGSE està inspirada en el pensament constructivista, que a grans trets proposa un aprenentatge progressiu segons els coneixements de cada nen, a base d’ensenyar-li a aprendre i d’aplicar els coneixements

en la vida de cada dia.

El constructivisme fuig, per tant, de la memorització no comprensiva i, com afirma en un opuscle de l’editorial Barcanova, vol “que els alumnes acabin tenint més aviat un cap ben fet que no pas un cap massa ple”. És a partir d’aquest principi pedagògic que es desenvolupa el model de programació de tot el sistema educatiu anomenat “marc curricular” en el món de l’ensenyament.

Verònica Cantó, de l’editorial valenciana Marfil, explica que s’han plantejat la refor-

ma a partir d’uns materials, mirant que “l’alumne sigui el principal agent del seu aprenentatge, sempre en relació amb el seu entorn. El xiquet és protagonista de la seua aventura i el mestre n’és l’orientador”.

CURRÍCULUM OBERT

La reforma educativa incideix en tres aspectes clau: currículum obert, diversitat i especificitat. Es parla de currículum obert perquè el nou programa educatiu prescriu el bloc de continguts que cal ensenyar,

però deixa al claustre de cada escola perquè els abordi en el moment que cregui oportú. I la manera d'ensenyar els continguts marcats és opció de cada mestre. Per tant, els llibres de text han de respectar aquest currículum obert. Fins ara, els llibres de text contenien els programes oficials, i els editors havien de cenyir-se a uns continguts estandarditzats. Amb la reforma, aquesta imposició canvia radicalment. En aquest sentit, Xavier Blanc, cap

es pot manipular. El mestre pot reconstruir el llibre segons les seves necessitats". Els nous materials editorials es converteixen, doncs, en propostes creatives que no deixen de ser una eina més d'aprenentatge. Parlar de propostes absolutament obertes és, tanmateix, font de polèmica. Per Frederic Rahola, de Teide, "tota proposta suposa tancar el currículum, perquè no es pot treballar amb un currículum obert. Malgrat tot, els llibres s'adapten a l'escola i al mestre". I, davant d'aquests posicionaments, hi ha qui sentència el tema afir-

cial d'aprenentatge idèntica; per tant, això s'ha de contemplar. Com diu Cèsar Coll, un dels pares de la reforma, el que es fa és legalitzar una situació de fet", explica Xavier Blanc.

Per satisfer la diversitat l'editorial Cruïlla, per exemple, en el cicle inicial, proposa una guia didàctica que avalua els requisits que han de satisfer els alumnes per assolir els continguts que es proposen en cada unitat. Per als nens que no compleixen aquests requisits, Cruïlla dóna una sèrie de suggeriments i unes activitats complementàries. Vicens-Vives proposa una sèrie de quaderns d'activitats i molt de material de suport. I, en la mateixa línia, Enciclopèdia Catalana i Edicions 62 han introduït en cada llibre el que anomenen vies. Hi ha una primera via de cos teòric més ampli, una via dos amb un nivell d'aprenentatge inferior i una via tres per als nens de major nivell.

L'ESPECIFICITAT

Un tercer element important de la LOGSE és el que s'anomena l'especificitat. Les comunitats autònomes amb competència exclusiva en matèria d'educació fan un disseny curricular concret. Això fa que, per exemple, "la seqüenciació dels continguts per al Principat siga diferent del País Valencià", explica Jesús Figuerola, director pedagògic de l'editorial Tabarca. I dóna importància a la diferenciació entre les editorials d'abast estatal amb les específiques d'una zona concreta. En aquest sentit afirma: "La nostra és una editorial del País Valencià, amb textos fets per autors del país i amb uns continguts específics enfocats a aquest territori". Els continguts dels llibres són, doncs, molt determinats en funció de la zona a què s'adrecen. Els exemples mostren perfectament el valor de l'especificitat: Grup Promotor-Santillana, pel primer curs del cicle inicial, presenta com a centre d'interès les estacions. Cada llibre és dividit en tres quaderns, un per trimestre, i a les portades hi ha un raïm, una branca de grèvol i una rosella, tres elements característics del Principat.

Aquests són alguns dels aspectes fonamentals de la nova llei de la reforma educativa que per les seves característiques, ha renovat i millorat el món del llibre de text. De moment només hem pogut descobrir els llibres del primer cicle, que començarà el setembre vinent: és el principi de successives incorporacions anuals dels cursos superiors. Les sorpreses, doncs, no s'han acabat.

Montse Serra

de publicacions escolars d'Enciclopèdia Catalana i d'Edicions 62, explica: "Hem de fugir del llibre únic, estàndard, vàlid per a tothom. El llibre de text ha de ser obert i flexible; però l'administració no et diu com l'has de fer exactament. És aquí on neix la proposta, la interpretació de cadascuna de les editorials. Nosaltres hem establert una línia de partida: si el llibre és obert l'hem de fer físicament obert, per això el presentem amb anelles, perquè així

mant que el mestre sempre té una considerable diversitat d'ofertes editorials, alguna de les quals es pot acostar més al seu projecte educatiu.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Un altre aspecte fonamental de la reforma és el fet que es preveu la diversitat: "No tots els nens aprenen al mateix ritme, perquè no tots parteixen d'una situació ini-

